

og jeg ser mig forgjæves om i vort nuværende repræsentative Liv efter den, som for Tiden skulde kunne træde frem og sige: „Der er jeg, jeg skal kunne fyldestgøre den Fordring“. Altsaa lad os lade den Fordring falde, lad os ikke tale for meget om Genialitet. Der er Ingen, der gjør Fordring paa den store Genialitet, vi maa lade os nøie med de mindre Midler og arbejde med de Kræfter, der ere givne os. Naar det nu altsaa bebreides Ministeriet, at ikke langt flere Reformere ere gjennemførte, saa vil jeg ganske overlade Andre at bedømme, hvormegret der i denne Henseende maa skrives paa Ministeriets Regning. Jeg er maasse alt for tilbøjelig til at gaa i Retten med mig selv i saadanne Forhold, men det er dog ikke den Slags Ting, som egne sig til særlig at gjøres til Gjenstand for Udtalelser fra de Paa-gjældende selv; lad Andre gjøre det, der er nok, som ville gjøre det. Derimod vil jeg fremhæve et andet Synspunkt, og det er dette, mine Herrer: Naar saa Mange med en forbausende Lethed fremdrage saa dette og saa hint store Spørgsmaal, og klage over, at Regjeringen ikke løser disse Spørgsmaal, saa ligger det dog meget nær at spørge: Mon virkelig de ærede Medlemmer have betænkt, hvad der hører til saadanne Spørgsmaalsløsning? mon de ærede Herrer virkelig have betænkt, under hvilke Forhold saadanne Spørgsmaal foreligge, og under hvilke Vilkaar, hvilke Betingelser saadanne Spørgsmaal kunne løses? Det er overhovedet en falsk Forudsætning at betragte enhver Forhandling om vigtige Emner som pilbt, naar den ikke fører til en fuldstændig Omdannelse af den hidtil gjældende Lovgivning. Jeg erkjender det som en naturlig Følge af det hele konstitutionelle Systems Indførelse, at alle Styrelsens forskjellige Grene efterhaanden blive Gjenstand for en omfattende Forhandling i Repræsentationen, men jeg erkjender paa ingen Maade, at det skulde være det naturlige Resultat af en saadan Forhandling, at der derefter skulde vendes op og ned paa Alting. Jeg vilde anse det for sørgeligt, om al den Udvikling, der har fundet Sted i Landet indtil 1848, var en saadan, at den skulde vendes om og kuldfastes i alle Retninger, fordi Lovenes Livelsesform nu er bleven en anden. Og dernæst, selv der, hvor Forandring skal foregaa, kan der hos os være særegne Forhold, som gjøre Forandringen ganske uoverordentlig vanskelig. Jeg vil af de Spørgsmaal, som ere fremdragne, blot nævne to, to store omfattende Spørgsmaal. Et æret Medlem har klaget over, at Kirkeforfatningsspørgsmaalet, at Spørgsmaalet om Statens og Kirkens Adskillelse ikke er afgjort, og det samme ærede Medlem klagede over at Retspleien ikke er bleven omdannet. Svad nu det første Forhold angaar, da har Tanken om Kirkens Adskillelse fra Staten aldeles ikke Gjemmel i Grundloven. Anderledes staar det med Kirkeforfatningsspørgsmaalet. Men kan det forundre Dem, kunne De virkelig tro, at det er en Anke,

der rammer dette eller et andet Ministerium, som maatte træde i dette Ministeriums Sted, at Kirkeforfatningsspørgsmaalet ikke bringes til Ende? Ja, mine Herrer, der staar i Grundloven at Kirkens Forfatning ordnes ved Lov, og det er ofte nok af mig blevet gjort gjældende, at deri ligger en virkelig Fordring til Lovgivningsmagten om at ordne Kirkeforfatningen. Hvorfor er det ikke sket? Det er ikke sket, fordi der findes to forskellige Retninger, to forskellige Strømninger udenfor Repræsentationen, som begge i høi Grad have modarbejdet ethvert Forsøg paa at ordne Kirkeforfatningen ved ny Lov. Disse Retninger have haadt en noget forskellig Indslydelse efter de noget forskellige Lidsforhold. I den første Tid efter Grundloven var der hos mange geistlige Embedsmand, mindre af principielle end af praktiske Grunde, Utilbøjelighed til at arbejde for en Kirkeforfatning; man foretrak den Kirkeforfatning, man havde. Ved Siden heraf har der stadig været en bestemt Hovedanskuelse, repræsenteret af mange kraftig optrædende Mænd, som vedvarende modarbejde en saadan virkelig repræsentativ Kirkeforfatnings Indførelse. Og hvorledes kan nu det Thing bebrejde en Regjering, at denne Sag ikke er kommet til Ende, som selv gjentagende Gange, naar Spørgsmaalet har været reist, har skudt det til Side. Grindre De da ikke, mine Herrer, at da for Exempel i 1857 et Forslag til Lov om Dannelsen af et Kirkeraad kom fra Landstinget til Folkethinget, saa blev Samlingen sluttet før første Behandling. Da der dernæst i 1858 af tvende Medlemmer blev indbragt et Forslag i den Retning, saa negtedes Overgangen til anden Behandling. Da dernæst i 1860 det Forslag om Lov om Oprettelse af Menighedsraad, som af Regjeringen var forelagt i Landstinget, oversendtes til Folkethinget, saa blev Samlingen sluttet, før det kom til anden Behandling. Hvilke kirkelige Kampe har man ikke siden den Tid seet i Europa? Og nu Spørgsmaalet om Nævningers Indførelse, om den dømmende Myndigheds Adskillelse fra Administrationen o. s. v.? Jeg tror virkelig, at det ærede Medlem, der igaar talte om denne Sag, slet ikke har lagt Mærke til, at der gjentagne Gange fra Regjeringens Side har været indbragt i Folkethinget Forslag om Indførelse af Nævninger. Der fremkom i 1861 fra et nu afdød Medlem — altsaa som privat Forslag — forskellige Lovforslag, sigtende til Gjennemførelse af Grundlovens Bestemmelse om Nævningers Indførelse i Straffesager. Der blev taget en Beslutning, som opfordrede Regjeringen til at fremlægge Forslag til Gjennemførelse af Grundlovens §§ 76 og 79. Allerede i 1862 forelagde Regjeringen i Folkethinget Forslag til Lov om Gjennemførelse af Mundtlighed i Strafferetspleien samt om Nævningers Indførelse i Misgjerningsager og Sager, der reise sig af politiske Overtrædelser; Samlingen sluttedes inden anden Be-